

„Ђачки корзо“

ЈАНУАР 2022.

Јануар није увек био први месец у години. За старе Римљане, година је почињала у марту, а завршавала се десет месеци касније – у децембру, наводи Wonderopolis.org, едукативни сајт Националног центра за породично учење.

Заправо, јануар и фебруар вековима нису имали своја службена имена. Када је краљ Помпилиус обновио римски календар око 690. године пре Христа, јануар је назвао по Јанусу, римском богу почетака. Изгледало је као згодан назив за први месец нове године и тако је остало до данас.

Јануар се код Срба, као и код неких словенских народа, назива још и „богојављенски месец“, сечењ, сечањ и сечко, а у старосрпском и коложег.

За уређење овог јануарског броја листа „Ђачки корзо“ побринули су се чланови новинарске секције:

5. разред

Јана Деспотовић, Јелена Ђевић, Мила Рашић, Нина Роквић, Ивана Кнежевић, Сташа Стјепић

7. разред

Мина Алексић, Уна Грац, Николина Драгаш, Ива Николић, Стеван Станковић, Лена Стошић

НЕКИ ОД ДОГАЂАЈА КОЈИ СУ ОБЕЛЕЖИЛИ МЕСЕЦ ЈАНУАР

2. јануара 1897. године рођена **Љубинка Бобић**, српска глумица и чланица *Народног позоришта* у Београду од 1920. Дала је знатан допринос српској међуратној глуми, добила је *Златну арену* 1957. године за најбољу женску улогу.

1938. године умро је **Бранислав Нушић**, (Алкибијад Нуша) по надимку Бен Акиба. Српски књижевник, писац романа, драма, прича и есеја, комедиограф, зачетник реторике у Србији и истакнути фотограф аматер. Такође је радио као новинар и дипломата. Најзначајнији део његовог стваралаштва су позоришна дела, од којих су најпознатије комедије: *Госпођа министарка*, *Народни посланик*, *Сумњиво лице*, *Ожалошћена породица* и *Покојник*. Осим што је писао за позориште, радио је као драматург или управник у позориштима у Београду, Новом Саду, Скопљу и Сарајеву.

8. јануара 1807. године српски устаници су избацили Турке из Калемегданске тврђаве и Београд је, после 380 година, поново постао престоница српске државе. Претходно су устаници 12. децембра 1806. ослободили београдску варош и потисли Турке у Калемегданску тврђаву, а турски командант Алија Гушанац је крајем децембра побегао из тврђаве, увидевши да је њена одбрана безнадежна. Новом команданту Сулејман-паши потом је преостало једино да се са својим снагама преда устаницима под Карађорђевим вођством.

1971. године почео је први београдски филмски фестивал ФЕСТ под слоганом *Храбри нови свет*, у Дворани Дома синдиката. Фестивал је отворен филмом *Меи*, Роберта Алтмана.

19. јануара 1785. године умро Захарије Стефановић Орфелин, српски песник, историчар, бакрорезац, барокни просветитељ, гравер, калиграф, писац уџбеника и православни теолог. Као песник, Орфелин је најзначајнија појава у српској поезији 18. века. Написао је десетак дужих песама, од којих је најзначајнија *Плач Србији* (1761) у две верзије, народној и црквенословенској. То је антиаустријска, бунтовничка песма. Међу најзначајнија Орфелинова дела убраја се *Славеносербски магазин* штампан у Венецији 1768. Замишљен је као часопис, односно то је први часопис на читавом словенском југу. Изашао је само један број. У предговору у виду манифеста Орфелин износи основну идеју грађанске просвећености, идеју демократизације културе, да наука треба да служи потребама обичног човека, а књижевност и филозофија да изађу из уског круга учених људи и да постану доступни свима. То је прва српска световна и грађанско-просветитељска књига. Године 1768. Захарије Орфелин је прокламативно у српски књижевни језик увео мешавину црквенословенског и народног језика, у којој је увек било места и за специфичне руске речи и тиме практично основао славеносрпски језик. Јован Деретић га сматра, уз Јована Рајића, најзначајнијим писцем **рускословенске епохе у српској књижевности.**

1919. године Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца у Србији и Црној Гори заменила Јулијански календар Грегоријанским, који је у другим деловима новостворене државе већ био у употреби. Српска православна црква задржала Јулијански календар.

1847. године рођен је Милован Глишић, свој књижевни рад започео преводима у сатиричним листовима, а потом прешао на оригиналну приповетку. Његов оригинални рад обухвата два позоришна комада, *Два цванцика* и *Подвала*, и две збирке приповедака,

његове популарне хумористичне и **сатиричне приче** су: *Глава шећера, Рога, Ни око шта, Шило за огњило, Шетња после смрти, Злослутни број, Редак звер*; гатка *После деведесет година* и **лирска скица** *Прва brazда*. Глишић је највише радио на превођењу из руске и француске књижевности, савестан и талентован преводилац, а уз то одличан зналац народног језика, он је највише учинио за упознавање српске публике са великим руским писцима и знатно утицао својим преводима на развој књижевног језика и стила. За позориште је превео преко тридесет комада из руске, француске и немачке књижевности.

28. јануар 1846. године на балу у Бечу први пут изведен *Српски квадрил*, дело које је Јохан Штраус млађи компоновао по налогу Милоша Обреновића.

31. јануара 1878. године ослобођено Врање у Другом српско-турском рату извршено под командом генерала Јована Белимарковића. Значајан допринос дао је и млади потпоручник, а касније славни војвода Степа Степановић.

1937. године рођен је Иван Клај, српски филолог, доктор наука, историчар језика, професор на Филолошком факултету у Београду и редовни члан Српске академије наука и уметности (САНУ).

31. јануар – Национални дан без дуванског дима

Моја препорука:

За тренутке одмора и уживања, размишљања, препоручио бих слушање музике мог омиљеног бенда *Sabaton*, шведске пауер метал групе. Главна тема њихових стихова су историјски догађаји, невероватни и храбри поступци појединаца који су често и неправедно заборављени. У случају да постанете, или сте већ љубитељ овог бенда, албум *The war to end all wars*, званично ће бити објављен 4. марта 2022.

P.S. Песма *Last dying breath* посвећена је херојској одбрани Београда у I светском рату. Најављује се и песма о Милунки Савић, српској хероини Балканских ратова и Првог светског рата, нареднику у Другом пуку српске војске *Књаз Михаило*. Милунка Савић је жена са највише одликовања у историји ратовања. Рањавана је у борбама девет пута. Због неизмерне храбрости Французи су је прозвали *Српска Јованка Орлеанка*.

Мотив за настанак песме, аутори су пронашли у говору браниоцима Београда, који је одржао мајор Драгутин Гавриловић у октобру 1915. године, за време одбране Београда у Првом светском рату.

Петар Јаћимовић Живковић V/4

Крем пиво

Ако сте обожаваоци Харија Потера сигурно већ знате о каквој посласици се ради, али ред је да и "нормалци" чују о чему је реч. Крем пиво једно је од најпопуларнијих пића у серијалима о Харију Потеру. Међутим, није у питању пиво, ради се о једном дивном слатком пићу. Чаша крем пива јунаке овог серијала увек би развеселила и насмејала. Сада је и на тебе дошао ред да уживаш у овим хладним зимским данима!

Састојци: 2 литре сода воде, 1/4 кафене кашичице ароме карамеле, 4 кафене кашичице путера,

За кремасти прелив: 1 чаша слатке павлаке, 1/2 чаше сирупа од карамеле, 1/4 чаше шећера у праху.

Припрема:

КРЕМ: у великој посуди умутите слатку павлаку док не очврсне, додајте сируп од карамеле и шећер у праху.

ПИВО: измиксајте арому карамеле и путер са сода водом, а затим сипајте смењу у шоље, прелијте пиће претходно направљеним кремом.

Остало је само да заузмете најбоље место на треседу и почнете да уживате у прекусној посласици гледајући филмове о Харију Потеру!

Ивана Кнежевић V/4

Наше је право да се разликујемо од других

Процењује се да на свету има...негде око... Ма, није важан број! На свету има много људи. Толико сличности и разлика међу нама, сви желимо да смо срећни, да смо здрави, да волимо, будемо вољени...! Причамо истим језиком, а уопште се не разумемо.

Откуд неразумевање? Да ли је оно повод за сукобе, ратове, невоље? Шта то квари нашу срећу? Неко би да ужива у животу и даровима који он пружа, али увек се нађе онај ко га у томе спутава. Разлог? Небитан. Онда, и сами себи поставимо питање: „Докле више овако?“. Редовно сазнајемо о људима који су изгубили живот зато што имају свој свет, идеју, само зато што се разликују. Зар нас баш разлике не чине људима. Не бисте волели да живите у свету где је све исто, где нема одступања од правилности и регуларности? Свет у ком живите са милионима других људи, сви исти, ништа ново не упознајете, сазнајете, нема изненађења... Било би то као да сте у телу без душе, идете а не знате куда. Није баш неки изазов, зар не? Зато, немојте да будете они који ће због различитости да некоме науде. Они који то раде, такође се разликују. И, наравно, други имају право њих да „казне“. Ипак се ти насилници издвајају, они су бољи? Нису. Сви имамо једнака права, бар се тако каже, а ја се питам чему онда свакодневна и упорна борба да их остваримо? Нешто се не уклапа у причу о нашим правима. Зар је тешко прихватити истину да не постоји право које нам омогућава да га некоме ускратимо. Право да говоримо матерњи језик, право да се крећемо, дружимо, бирамо... право да живимо.

Где је граница између здравог разума, и тоталног лудила. Ма, сви смо људи. Ма колико се разликовали, ма који језик причали, где живели, шта волели или не волели, људи смо. То је оно што нас и чини ИСТИМА.

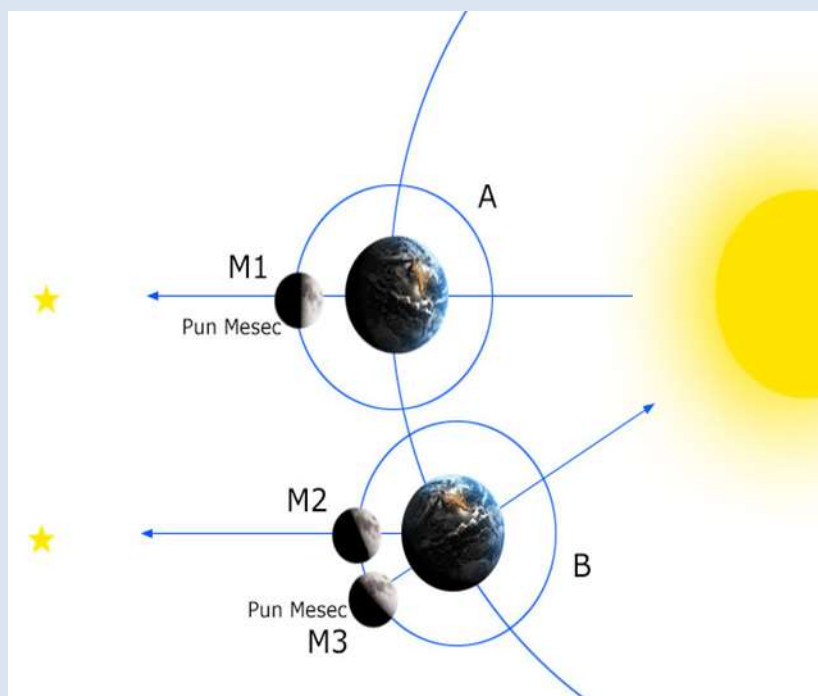
Лена Стошић VII/1

ЗАНИМЉИВОСТИ о МЕСЕЦИМА

Месец је јединица за време која се користи за календаре, повезана је са природним периодом кретања Месеца на небу. Традиционални концепт се појавио са циклусом месечевих мена; такви месеци су синодички и трају ~29,53 дана. Из ископаних штапова, истраживачи су закључили да су људи рачунали дане у вези са Месечевим менама још у палеолиту. Синодички (синодички долази од грчке речи у значењу збирни, скупстински) месец је једна од основа за прве календаре, а претпоставља се да је та непрецизна временска мера од 29, или 30 дана једна од првих јединица за време коју је преисторијски човек створио.

Много пре данашњег календара, Словени су имали свој календар те и своје месеце у години које су описно називали, прилагођавајући имена појавама, из њима познатог света, који их окруживао. Називи су означавали природне појаве - климатске и атмосферске, обичајне радње, пољопривредне радове. Тако је било код свих словенских народа. Данас, многи чак и не знају за његово постојање, јер је дуго времена ван службене употребе, замењен римским календаром.

* **ЈАНУАР - КОЛОЖЕГ**, потиче од речи коло - синоним за Сунце и жег - топлота, жега. Осликава јачање и буђење сунца. Кроз бројне обичајне радње забележено је да су Срби нову календарску годину, односно нови годишњи циклус, дочекивали уз симболично паљење колских точкова обмотано сламом. На тај начин се призивало топлије време и наговештавао долазак пролећа и новог раћања, а име је добио по ложењу дрва због хладноће и како би се увећала моћ зубатог зимског сунца. Као и остали Словени, стари Срби су имали 12 месеци, о томе сведочи српска митологија, народне умотрворине, бајке, приче.

Народни називи за месеце које смо користили до скоро краја 19. века.

бр.	латински	српски	значење
1	Ianuarus	Коложег	месец ложењу дрва
2	Februarius	Сечко/Сјечко	месец великих мразева
3	Martius	Дерикожа	месец убијања животиња и дерање коже животињама
4	Aprilis	Лежитрава	месец када се могло лежати на трави
5	Maius	Цветањ/Цвијетањ	месец цветања биљака и дрвећа
6	Iunius	Трешњар	месец зрења трешања
7	Iulius	Жетвар	месец жетве
8	Augustus	Гумник	месец када се вршило жито на гумну
9	September	Гроздобер	месец када се брало грозђе
10	October	Шумопад	месец када жути и опада лишће
11	November	Студен	месец хладног, студеног времена
12	December	Коледар	месец обреда и народних обичаја(коледари)

У различитим словенским језицима, имена месеци која имају исти корен, не означавају увек исти месец, па тако нпр. на македонском листопад је исто старо име за октобар али на пољском и чешком језику листопад је у ствари месец новембар.

ЗАНИМЉИВОСТИ : ХОРМОНИ И ЊИХОВА УЛОГА

Хормон (од Грчког *ὁρμή* - покренути, пробудити) је хемијски гласник између ћелија (или групе ћелија). То су органска једињења различите хемијске природе, која делују у малим количинама. Њихово деловање је специфично па недостатак доводи до карактеристичних промена у организму. Сви вишећелијски организми производе хормоне (укључујући биљке - фитохормони). Током читања нашег часописа упознаћемо вас са три хормона: ХОРМОН СРЕЋЕ, ХОРМОН ИНСУЛИН и ХОРМОН РАСТА.

Наравно, крећемо са хормоном СРЕЋЕ.

Ендорфини су веома специфични неуротрансмитери, који омогућују телу (организму) да превазиђе само себе. Примећено је, на пример, да се ослобађају код интензивних спортских активности, омогућујући боље резултате подизањем прага бола (смањењем непријатности). **Ендорфини, или „хормони среће“**, специфичне су супстанце које лучи шишаркаста жлезда да би подигла праг бола, произвела смирење и осећај повишеног расположења (еуфорије). Постоје четири хормона које везујемо за радост, добро расположење и срећу. Сваки има своју важну функцију у нашем организму, а такође можемо да повећамо лучење сваког од ових хормона на природан начин.

1. Допамин - хормон награде

Допамин је хормон мотивације, који се најчешће лучи када наградимо себе, он нам пружа фокус и жељу да будемо продуктивни. Допамин утиче на бројне функције у мозгу, а директан утицај има на наше расположење, сан, учење, способност да се фокусирамо и концентришемо, на наше моторичке функције, као и памћење. Активности које ће помоћи нашем телу да лучи допамин су: обављање неког задатка или обавезе, брига о себи у виду вежбања, третмана, срећивања, затим уживање у храни и слављење малих победа. Када је у нашем организму присутан низак ниво допамина, најчешће се јављају нека од ових стања: стална туга, несаница, лош квалитет сна, безвољност, депресија, губитак апетита и слично... Зато треба бити упоран у важности његовог препознавања.

2. Серотонин – стабилизатор расположења се такође убраја у главне неуротрансмитере у нашем организму. Истраживања су показала везу између серотонина и метаболизма костију, производње мајчиног млека, регенерације јетре и деобе станица. Серотонин је тајна наше среће и доброг расположења. Активности које изазивају лучење серотонина су: медитација, трчање, боравак на сунцу, шетња природом, пливање, вожња бицикла... Овај хормон нам помаже у регулацији сна, апетита и расположења, то је неуротрансмитер који је од великог значаја за наше ментално и физичко здравље. Мождане ћелије на које утиче повезане су са расположењем, апетитом, сном, меморијом, способношћу за учење и неким видовима социјалног понашања. Недостатак серотонина један је од узрока депресије.

3. Окситоцин – хормон љубави се производи у делу мозга који називамо хипоталамус. Када је његов ниво задовољавајући, осећамо љубав и срећу. Љубав је осећај без којег људско биће не може преживети. Имајући то на уму, као и сложене међуљудске односе, психолози су дошли до сазнања да окситоцин може имати значајну улогу и у екоцентризму, односно осећају припадности појединца некој заједници и снажне повезаности с њима као делом природе.

4. Ендорфин – природни аналгетик изазива еуфорију, као и уклањање сваког физичког или психичког бола, он нашем телу помаже да превазиђе само себе. До лучења ендорфина такође може доћи у случају неке повреде (несреће), стреса, бола, болести, јер ове супстанце омогућују да се ова непријатна стања боље поднесу. Ослобађа се и када једемо нешто љуто. Активности којима ћете подстаћи лучење ендорфина: гледање комедија, коришћење есенцијалних уља, конзумирање тамне чоколаде, као и вежбање. Његов учинак, кажу научници, сличан је учинку деловања опијата. Ендорфин је и хормон еуфорије, а може се развити у потпуно супротним ситуацијама: током тихог одмора и бриге за себе, али и током веома стресних ситуација. Захваљујући том хормону особа у стању стреса не може да осети веома снажну бол. Он је тај који нас гура напред и чини да се осећамо готово надљудски снажнима.

Калина Ђуровић VII/1

ЗАНИМЉИВОСТИ о ШАХУ

*Шах је невероватна игра стара стотинама година. Највероватније се појавио пре више од 2.000 година, а доказано је да је пре 1.500 година постојао у Индији током царства Гупте, и да се звао "Чатуранга".

„Шах- мат" или „Краљ је мртав" је циљ сваке шаховске партије и сваког шахисте. Настао је у Персији, данашњем Ирану, али су многи народи и цивилизације, па чак и догађаји, допринели развоју модерног шаха и његових правила.

*Тренирајући шах научио сам много тога: „Док играте морате бити концентрисани, размишљати унапред и покушавати да предвидите противникове потезе. Морате имати план, али и морате бити и креативни и спремни да мењате тактику ако је потребно. И најважније, научио сам шта значи "Фер плеј". У шаху, победио или изгубио, важно је противнику пружити руку и похвалити његову игру, нарочито ако је победио“.

*Шах није само игра. Ја шах сматрам и витешком вештином која захтева дисциплину и посвећеност. Морате бити храбри, одлучни и поштени. Сами доносите одлуке и прихватате последице својих одлука.

Неколико занимљивости о шаху:

*Најстарији шаховски комплет пронађен је на острву Лењис у Шкотској. Процењује се да потиче из 12. века. У првом филму о Хари Потеру, у чувеној чаробњачкој шаховској партији коришћена је копија овог комплета.

*Најстарија забележена партија шаха одиграла се у 10. веку између историчара из Багдада и његовог ученика.

*Изгед шаховске табле и фигура се мењао током историје, а прва шаховска табла са црно белим пољима појавила се у Европи крајем 11. века.

*Совјетски играч Гари Каспаров је најмлађи светски првак у шаху, имао је 22 године.

*Данас је Краљица или Дама најјача фигура у шаху. Али није увек било тако. Нов начин кретања и све садашње "моћи" које су је претвориле у најјачу фигуру на табли, шаховска краљица добија у 15. веку са успоном моћних средњовековних владарки, као што су Елеонора од Аквитаније и Изабела I од Кастиље.

За све љубитеље шаховских проблема ево неколико задатака:

1. Бели играч је на потезу и треба да матира одмах

2. Бели играч је на потезу и треба да матира у два потеза

3. Бели играч је на потезу и треба да матира у три потеза

Петар Живковић Јаћимовић V4

Речник храбрости, љубави, лепоте...

Посебне жене, оне које остављају без даха, остале су уписане у историји као лидери свога доба. Оне су биле и мајке, ћерке, сестре... Али пре свега, њихова изузетност мерила се њиховим делима. Од заборавља, та имена чувају генерације што живе на тековинама за које су се оне бориле.

Катарина Ивановић, рођена 15. маја 1811. Сликаство је почела да учи захваљујући новчаној помоћи трговца Ђорђа Станковића у Пешти у атељеу Јожефа Пешког. Њен дар за ликовну уметност учила је и мађарска грофица Чаки, која јој је омогућила да сликарство учи у Бечу у *Уметничкој академији*, где жене у то доба иначе нису имале приступ. Она је од 1876. члан Српског ученог друштва и тако је постала **прва жена академик код Срба**. Преминула је у Столном Београду у Мађарској 22. септембра 1882. Њени посмртни остаци 1967. пренети су у Београд у Алеју народних хероја на Новом гробљу.

Драга Љочић, рођена је у Шапцу 22. фебруара 1855. **прва жена лекар**, рођена је у шабачкој трговачкој породици. Пошто никада није добила дозволу за рад у државној болници, основала је приватну. Била је принуђена да накнадно пред комисијом тада познатих лекара полаже посебан испит да се докаже, иако је имала дипломе из Цириха и Женеве и специјализацију очних болести. Драга се у балканским и светском рату прикључила као болничарка српској војсци како би неговала рањенике.

Даница Томић рођена је у Београду 31. децембра 1878, прва жена пилот у Србији и у доба када је и у свету ваздухопловство важило за мушку професију. Лет авионом за њу је било истинско уживање, зато није више желела да се задовољи обичним „земаљским“ животом. Када је 1930. објављен оглас Друштва резервних летача за пријем кандидата у цивилну пилотску школу у Београду, уз подршку супруга и она се пријавила. Према записима комисије, Даница је била најбоља у својој класи, нажалост, није забележена чак ни у списима људи који прикушљају информације о авијатици у Југославији.

Јелисавета Начић рођена је у Београду 31. децембра 1878. Њена одлука да упише Технички факултет у Београду није наишла на одобравање њене породице, али је те 1896. ипак успела у својој намери и већ четири године касније године дипломирала и тако постала прва жена архитекта у Србији. Након завршетка студија, Јелисавета се суочила са пуном дискриминацијом, није могла да се запосли као државни службеник јер је то место било резервисано само за оне који су служили војни рок. На пословном плану била је веома активна и успешно је реализовала више пројеката међу којима су мало степениште на Калемегдану преко пута француске амбасаде, ОШ Краљ Петар Први код Саборне цркве, црква Св. Архангела Михаила у Штимљу на Косову, црква Александра Невског на Дорћолу, болница за туберкулозне болеснике на Врачару и бројне приватне куће тадашње београдске елите.

ЗАБАВИТЕ СЕ И ЗАСЛАДИТЕ

Ванила кексићи

Уколико желите да се засладите, али да опет то не буде нешто превише јако и заситно, онда су ови кекси права посланица за вас, тако су лагани и нежни, просто омаме на први залагај...

Састојци: 125 грама путера, 50 грама шећера у праху, 2 кесице ванил шећера, 50 грама ванила пудинга, 125 грама брашна (меког)

Припрема: од наведених састојака замесити глатко тесто, замотати у фолију и оставити на 1/2 сата у фрижидер, тесто поново мало премесити и обликовати тањи ваљак. Сећи шнитнице и формирати мале куглице, мало веће од лешника. Куглице рећати у плех обложен пек-папиром и виљушком стиснути сваку да остане шара. Такође, потребно је правити размак између куглица, јер ће приликом печења порастати. Пећи на 180° у претходно загрејаној пећници од 5-8 минута. Кексићи треба да остану бели (жућкасти).

Ако се ванила пудинг замени чоколадним пудингом, добијају се чоколадни кексићи. Пријатно

Јелена Ђевић V/4

Укусан чоколадни дезерт који деца обожавају

Састојци: 4 јаја, 200 грама шећера, 1 кесица ванилин шећера, 150 грама оштрог брашна, 1 прашак за пециво, 50 грама какаа, 100 грама млевене плазме, 180 грама киселе павлаке, 100 мл уља

Припрема: јаја пенасто измиксајте са шећером и ванилин шећером док смеша не побели и удвостручи волумен, додајте редом све остале састојке и сједините миксером у глатку смесу.

Смесу улијте у науљен и побрашњен плех и пеците у загрејаној рерни на 170° око 20-25 минута. Колач можете посути шећером у праху.

Сташа Стјепић V4

У ШКОЛУ ДОЂЕМО - - И ОДЕМО
- БУДЕМО

Да памтимо период када смо у школи БИЛИ, припремамо овај часопис у жељи да се забавимо (-те), информишемо (-те) и нешто ново научимо (-те).

Чланови НОВИНАРСКЕ секције:

5. разред

Реља Баришић, Јана Деспотовић, Јелена Ђевић, Петар Јаћимовић
Живковић, Софија Јовановић, Ивана Кнежевић, Мила Рашић,
Нина Роквић, Сташа Стјепић

7. разред

Мина Алексић, Нађа Вуксановић, Софија Видаковић, Уна Грац,
Николина Драгаш, Лазар Ивановић, Теа Мијовић, Ива Николић,
Стеван Станковић, Лена Стошић